U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobkyně: **T. M.**, zast. Mgr. Gabrielou Kopuletou, advokátkou se sídlem Havlíčkova 1043/11, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. 9. 2021, č. j. 16 Az 17/2021 - 19,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

Odůvodnění:

[1] Kasační stížností se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhala zrušení v záhlaví označeného rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 5. 2021, č. j. OAM-176/ZA-ZA11-ZA20-2021; tímto rozhodnutím žalovaný stěžovatelčinu žádost o mezinárodní ochranu zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Dne 18. 3. 2021 stěžovatelka požádala o udělení mezinárodní ochrany v České republice. V zemi původu si byla po rozvodu nucena půjčit od jiné ženy částku ve výši 15 000 USD zčásti na bydlení a zčásti na podnikání. Po vypuknutí pandemie onemocnění COVID-19 se stěžovatelčina ekonomická situace zhoršila natolik, že nebyla schopna dlužné peníze vracet. Kvůli k tomu ji na ulici vyhledali neznámí muži a vyhrožovali jí, že pokud dluh nesplatí, tak ji zabijí. Stěžovatelka kvůli tomuto problému kontaktovala věřitelku, která jí sdělila, že pokud do dvou týdnů nezaplatí polovinu dlužné částky (7 500 USD), může se jí něco nepříjemného stát. Stěžovatelka tedy věřitelce předala své auto, aby z dluhu odečetla alespoň 1 500 USD, ani tak však nemohla splatit nic víc, a tak se rozhodla ukrýt v zahraničí. Po jejím vycestování ji ani její rodinné příslušníky již nikdo nekontaktoval. Na policii země původu se stěžovatelka neobrátila, neboť jí muži vymáhající její dluh řekli, že pokud tak učiní, ublíží jejím nezletilým dětem.

O mezinárodní ochranu požádala až tři měsíce po přicestování do ČR kvůli tomu, že dříve nevěděla, jestli zde zůstane.

[3] Žalovaný konstatoval, že důvodem žádosti stěžovatelky o udělení mezinárodní ochrany je obava z výhrůžek neznámých osob kvůli nesplacenému dluhu a snaha o legalizaci pobytu na území ČR za účelem práce. Dospěl k závěru, že stěžovatelka neprokázala, že Gruzii v jejím případě nelze považovat za bezpečnou zemi původu, a proto vydal výše uvedené rozhodnutí. Stěžovatelka proti tomuto rozhodnutí brojila žalobou, v níž namítala, že žalovaný nevycházel z podkladů relevantních pro její věc. Uvedla, že se nemohla obrátit na gruzínskou policii, neboť ta neposkytuje žádnou pomoc. Žalovaný ani nezkoumal, zda je její přístup k vnitrostátní ochraně skutečný. Stěžovatelce hrozí v zemi původu vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu, čímž se však žalovaný vůbec nezabýval. Žalovaný pochybil i tím, že věc posoudil částečně meritorně, když porovnával stěžovatelčinu výpověď s informacemi o zemi původu.

[4] V napadeném rozsudku městský soud konstatoval, že bylo na stěžovatelce, aby prokázala, že v jejím případě nelze považovat Gruzii za bezpečnou zemi původu; tak se ovšem v dané věci nestalo. Neznámí muži vymáhající její dluh by mohli být nestátními původci pronásledování pouze, pokud ze strany státu není účinná ochrana či je takové jednání státem přímo kryto. Stěžovatelka nevyčerpala vnitrostátní prostředky ochrany, neboť se ani neobrátila na policii jen kvůli tomu, že muži vymáhající její dluh vyhrožovali ublížením jejím dětem. Podle obsahu spisu však mají občané Gruzie dostatečné legální prostředky ochrany a z ničeho nevyplývá, že by gruzínská policie nebyla schopna stěžovatelce poskytnout ochranu. Žalovaný nepochybil ani v tom, že žádost meritorně neposoudil, ačkoliv hodnotil výpověď stěžovatelky. Předpokladem posouzení otázky, zda stěžovatelka v rámci správního řízení prokázala, že její zemi původu nelze vůči ní považovat za bezpečnou, je bezesporu právě hodnocení její výpovědi – žalovaný musí vyhodnotit, zda je stěžovatelčina výpověď způsobilá vyvrátit domněnku bezpečnosti země původu. Městský soud tedy podanou žalobu podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl.

[5] V kasační stížnosti stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek městského soudu i rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Žalovaný si neopatřil dostatek informací o schopnostech a efektivitě gruzínské policie, vycházel z jediné zprávy o zemi původu a stěžovatelce ani v tomto ohledu nekladl žádné cílené otázky. Žalovaný tak při používání informací o zemi původu nedodržel pravidla, aby informace byly v maximální možné míře relevantní, důvěryhodné a vyvážené, aktuální a ověřené z různých zdrojů. Městský soud pochybil, pokud takovýto postup aproboval. Městský soud se též nedostatečně vypořádal s námitkou, že pokud si žalovaný opatřil informace o zemi původu, bylo jeho povinností zabývat se stěžovatelčinou žádostí meritorně, a posoudit tedy její žádost v intencích § 12, § 13, §14 a § 14a zákona o azylu.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na obsah správního spisu a napadený rozsudek, s nímž se ztotožnil, a navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, případně zamítl.

[7] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatuje, že kasační stížnost je podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatelka je řádně zastoupena (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté, vzhledem k tomu, že se v dané věci jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

[8] Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vyložil neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. Znaky tohoto pojmu jsou naplněny v případě „*rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu*“. Podle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí městského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatelky.

[9] Ve světle takto vymezených kritérií Nejvyšší správní soud konstatuje, že podaná kasační stížnost předestírá k rozhodnutí otázky Gruzie coby bezpečné země původu a možnosti posouzení žádosti podle § 12 - § 14b zákona o azylu v případě jejího zamítnutí jako zjevně nedůvodné. Uvedené otázky ovšem v daném případě podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu nezasluhuje pozornosti z důvodů ad (1) až (4) kritérií přijatelnosti. Nejedná se o otázky, které by dosud nebyly v judikatuře Nejvyššího správního soudu řešeny, resp. byly řešeny rozdílně či vyžadovaly učinit judikaturní odklon; rovněž tak se nejedná o případ zásadního pochybení městského soudu, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky. Naopak městský soud posoudil případ stěžovatelky zcela v souladu s konstantní judikaturou, od které Nejvyšší správní soud neshledal důvodu se odchýlit, a proto dospěl k následujícímu závěru.

[10] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[11] Podle § 16 odst. 2 zákona o azylu platí: „*Jako zjevně nedůvodná se zamítne i žádost o udělení mezinárodní ochrany, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu, neprokáže-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.*“

[12] Podle § 2 bod 7 vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců považuje Česká republika Gruzii za bezpečnou zemi původu s výjimkou Abcházie a Jižní Osetie. Z obsahu spisu je zřejmé, že stěžovatelka nepochází z těchto vyloučených oblastí, tuto skutečnost ostatně ani nezpochybňuje.

[13] Oproti jiným azylovým řízením je u řízení o mezinárodní ochraně v případě bezpečných zemí původu zdůrazněno důkazní břemeno žadatelů. Jelikož se dodržování mezinárodních závazků a neporušování práv vlastních občanů u bezpečných zemí původu

presumuje, leží odpovědnost za prokázání opaku právě na žadatelích. Shodný závěr Nejvyšší správní soud vyslovil již v rozsudku ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, č. 1749/2009 Sb. NSS: „*Institut bezpečné země původu zakotvený v § 2 odst. 1 písm. a) zákona o azylu [pozn. soudu – dnes písm. k)] a v čl. 29 a 30 procedurální směrnice totiž stanoví presumpci nedůvodností žádostí osob přicházejících z dané země – srov. § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu* (...) [pozn. soudu – dnes § 16 odst. 2 zákona o azylu]. *Jinými slovy, žadatel o mezinárodní ochranu přicházející z bezpečné země původu musí prokázat, že v jeho konkrétním případě tento stát za bezpečnou zemi původu považovat nelze, což v důsledku znamená, že musí prokázat, že mu hrozí větší riziko pronásledování nebo vážné újmy než ostatním osobám v obdobném postavení. Jak bylo uvedeno výše, obdobné podmínky nejsou u standardních žádostí o mezinárodní ochranu (minimálně, pokud jde o zkoumání podmínek pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu) vyžadovány, a tudíž označení určité země za bezpečnou zemi původu v podstatě zvyšuje důkazní břemeno na straně žadatelů o mezinárodní ochranu.*“ Judikatura Nejvyššího správního soudu je v tomto ohledu konstantní; například v usnesení ze dne 8. 10. 2020, č. j. 10 Azs 232/2020 - 32, zdejší soud vyslovil, že „*pokud žadatel o mezinárodní ochranu pochází z bezpečné země, u které se předpokládá, že neporušuje práva vlastních občanů a dodržuje mezinárodní závazky, leží hlavní odpovědnost na prokázání opaku právě na žadateli* (...). *Pokud se tedy udělení mezinárodní ochrany domáhá žadatel ze země patřící mezi bezpečné země původu, je jeho úkolem přesvědčit žalovaného, že žádost nelze zamítnout podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, ale že jeho mimořádný příběh odůvodňuje věcné posouzení žádosti podle zákona o azylu.*“

[14] Nejvyšší správní soud konstatuje, že žalovaný vycházel z dostatečně zjištěného skutkového stavu. Co se týče informací o zemi původu, žalovaný vycházel z dokumentu „*Hodnocení Gruzie jako bezpečné země původu*“, přičemž bylo v prvé řadě na stěžovatelce, aby prokázala, že v posuzované věci Gruzie bezpečnou zemí původu není. Stěžovatelka měla především prokazovat, že jsou v jejím případě dány natolik výjimečné okolnosti odlišující její situaci od jiných osob obdobného postavení, že obecně platné závěry související s bezpečností Gruzie nelze aplikovat. Omezila se však pouze na obecné tvrzení vyplývající především z nedůvěry ve schopnosti policie ochránit její rodinu a ji samotnou, čímž se vůbec neodlišila od ostatních osob v obdobném postavení. Je evidentní, že tímto způsobem nemohla zvrátit posouzení země původu jako bezpečné. Nelze přisvědčit ani stěžovatelčině výtce stran nesprávné práce žalovaného s informacemi o zemi původu. Ačkoliv žalovaný vycházel převážně z jednoho dokumentu, tento představuje souhrn zjištění získaných z různých zdrojů, v době rozhodování žalovaného byl dostatečně aktuální (Gruzie byla v dokumentu hodnocena k listopadu 2020, žalovaný rozhodoval v květnu 2021 a z ničeho nevyplývá, že by se situace v Gruzii mezitím významně změnila) a obsahoval v přiměřené obecnosti relevantní informace o zemi původu.

[15] Jak správně upozornil městský soud, mezinárodní ochranu pro hrozbu vážné újmy ze strany nestátních subjektů lze udělit pouze po vyčerpání vnitrostátních prostředků ochrany země původu, resp. pokud nelze po žadateli požadovat, aby těchto prostředků využil (z důvodu zjevné neochoty či neefektivity státních orgánů země původu). V případě bezpečných zemí původu navíc platí presumpce dostupnosti vnitřní ochrany, neboť možnost využití vnitrostátních prostředků ochrany je jednou z podmínek nezbytnou pro zařazení státu na seznam bezpečných zemí původu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2007, č. j. 4 Azs 195/2006 – 149, a rozsudek Krajského soudu v Brně ze

dne 20. 10. 2021, č. j. 41 Az 58/2020 - 52, č. 4270/2022 Sb. NSS). Ostatně i z „*Hodnocení Gruzie jako bezpečné země původu*“ vyplývá, že mají gruzínští občané možnost použít ke své obraně řadu legálních prostředků včetně stížností ke státnímu zastupitelství a justičním institucím a případnou nečinností státních orgánů se zabývá také úřad ombudsmana. Stěžovatelka se na gruzínskou policii neobrátila s odůvodněním, že by pak muži vymáhající její dluh mohli ublížit jejím dětem; v podstatě tak implikovala nedůvěru ve schopnosti policie ochránit ji i její rodinu v případě, že muže nahlásí. Nedůvěra ve funkčnost orgánů poskytujících ochranu však nepostačuje jako relevantní důvod, pro který by žadatel o mezinárodní ochranu nemusel primárně využít prostředků vnitrostátní ochrany (obdobně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004 - 37).

[16] Podle názoru zdejšího soudu navíc stěžovatelka ve skutečnosti důvěru v gruzínské orgány zajišťující bezpečnost má, když do ČR vycestovala sama a její rodina zůstala v zemi původu, aniž by byl její dluh splacen, a zůstává tak odkázána na ochranu státních orgánů. Z uvedeného je zřejmé, že stěžovatelka neprokázala, že v jejím případě nelze Gruzii považovat za bezpečnou zemi původu, a žalovaný tedy nepochybil, pokud její žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu.

[17] Stěžovatelka dále nesouhlasila se závěrem městského soudu, že se žalovaný nemusel zabývat jednotlivými důvody podle § 12 - § 14a zákona o azylu; pokud žalovaný hodnotil její výpověď a zabýval se bezpečnostní situací v zemi původu, měl přistoupit k meritornímu posouzení žádosti. Nejvyšší správní soud však připomíná, že podle § 16 odst. 3 zákona o azylu platí: „*Jsou-li důvody pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné, neposuzuje se, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany splňuje důvody pro udělení azylu podle § 13 a 14 nebo doplňkové ochrany podle § 14b. Jsou-li důvody pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné podle odstavce 2, rovněž se neposuzuje, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a.*“ Vzhledem k výše vyřčenému závěru, že v nyní posuzované věci bylo namístě postupovat podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, je zřejmé, že žalovaný neměl možnost zvažovat poskytnutí mezinárodní ochrany podle uvedených ustanovení (obdobně srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 2. 2021, č. j. 10 Azs 258/2020 - 52, či ze dne 2. 9. 2021, č. j. 9 Azs 159/2021 - 23). Pokud se žalovaný zabýval bezpečnostní situací v Gruzii a hodnotil stěžovatelčinu výpověď, činil tak pouze proto, aby ověřil, že stěžovatelčina tvrzení nevyvrací domněnku bezpečné země původu. Dospěl-li k závěru, že její tvrzení tuto domněnku nejsou s to vyvrátit, neměl důvod přistoupit k meritornímu posouzení žádosti, a nezbývalo mu tak než ji zamítnout jako zjevně nedůvodnou.

[18] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že v případě napadeného rozsudku nebylo shledáno žádné zásadní pochybení městského soudu, který se svým postupem nikterak neodchyluje od shora uvedené judikatury, která je jednotná a ustálená a poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uplatněné v kasační stížnosti. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádného důvodu pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a proto ji shledal ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

[19] Při rozhodování o nákladech řízení Nejvyšší správní soud vycházel z usnesení svého rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 - 33, č. 4170/2021 Sb. NSS, podle něhož je odmítnutí kasační stížnosti pro její nepřijatelnost, na rozdíl od jiných případů odmítnutí kasační stížnosti, druhem zjednodušeného meritorního přezkumu napadeného rozhodnutí krajského (resp. městského) soudu. Výrok o náhradě nákladů řízení tedy opírá o § 60 odst. 1 (nikoli odst. 3) ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, měl by tedy vůči neúspěšné stěžovatelce právo na náhradu nákladů, které v řízení o kasační stížnosti důvodně vynaložil. Ze spisu však nevyplývá, že by mu v tomto řízení jakékoli náklady nad rámec běžné administrativní činnosti vznikly, proto mu soud jejich náhradu nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto usnesení **není** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 24. března 2022

JUDr. Viktor Kučera
předseda senátu